

György Ligeti byl maďarsko-rakouský hudební skladatel židovského původu. Základní hudební vzdělání získal na konzervatoři v Kluži. Kromě toho v letních měsících studoval soukromě u maďarského klavíristy a hudebního skladatele Pála Kadosy v Budapešti. Počínaje rokem 1960 se Ligetiho dílo dostávalo na veřejnost a bylo čím dál více respektováno. Jeho nejznámější skladby pocházejí z doby od *Apparitions* (1958-59) k *Lontano* (1967) a k opeře *Le Grand Macabre* (1978). V posledních letech se staly známými jeho tři svazky *Études* pro klavír (1985-2001). V roce 1973 se stal profesorem kompozice na *Vysoké škole hudby a divadla* v Hamburku, kde setrval až do odchodu do důchodu v roce 1989. Na počátku osmdesátých let se pokoušel najít nový hudební styl bližší tonalitě.

Smyčcový kvartet č. 1 *Metamorphoses nocturnes* (1953–54) je zkomponován jako jediná takřka dvacetiminutová věta, členěná do sedmnácti částí. Ligetiho skladba je inspirována dvěma „prostředními“ smyčcovými kvartety Bély Bartóka (3. a 4.). Někdy jsou proto *Noční proměny* nazývány „sedmým Bartókovým smyčcovým kvartetem“. Je zajímavé porovnání s první skladbou pro smyčcový kvartet, která je napsána ještě v tradičním duchu. Posun během několika let je zřejmý, přestože První smyčcový kvartet je někde na začátku oné proměny (v letech 1957-58 pracoval Ligeti ve Studiu elektronické hudby Západoněmeckého rozhlasu v Kolíně, centru tehdejší avantgardy). Sám skladatel nazýval toto své dílo „prehistorickým Ligetim“. Přes radikální změny v harmonických postupech a faktuře celé hudby právě výchozí melodická linka, často v teskném duchu, není opuštěna. Pozoruhodné disonance, glissanda, zvláštní barevnost, rytmické struktury, někdy v kontrastu s melodickou linkou naznačují Ligetiho posun směrem k avantgardnímu myšlení tohoto období. Premiéra se konala ve Vídni v roce 1958.

Partner koncertu | *Naděje pro autismus / Česko svítí modře:*

Konvergence děkuje svým podporovatelům:

Státní fond kultury ČR

17. 4. 2018

Kostel sv. Vavřince, 19.30h

LUX

TOMÁŠ PÁLKA (*1978)

Kraj Jitřenky

GERALD RESCH (*1975)

Quartetto d'archi No. 2 „Kopien“ | *premiéra*

THOMAS WALLY (*1981)

la pureté de l'envie blanche

— přestávka —

ONDŘEJ ŠTOCHL (*1975)

Pramen z jeskyně bezmoci

György Ligeti (1923-2006)

Smyčcový kvartet č. 1 | *Metamorphoses nocturnes*

Ensemble LUX

LOUISE CHISSON :: housle

THOMAS WALLY :: housle

NORA ROMANOFF :: viola

MARA ACHLEITNER :: violoncello

Tomáš Pálka vystudoval kompozici na brněnské konzervatoři u Pavla Zemka-Nováka a dále na hudební fakultě AMU u Marka Kopelenta. Postgraduální studium skladby absolvoval ve třídě Milana Slavického. Je spoluzakladatelem a předsedou skladatelského spolku a souboru *Konvergence*. Ve svých skladbách se zaměřuje k vyjadřování svého vztahu k duchovním hodnotám.

Skladba **Kraj Jitřenky** (2009) je drobnou reflexí magického okamžiku nebo snad i všední události. Konceptuální forma umožňuje neustálou proměnlivost a neuchopitelnost. Přesto se vždy, při každém provedení – jakýmkoli tělesem, jakýmkoli interpretem – jedná o tutéž kompozici.

Jsou momenty, které jsou tisíckrát jiné, a přece jsou stále toutéž událostí, která se opakuje ve svém koloběhu zrození a smrti. Neuchopitelnost okamžiku, podobně jako neuchopitelnost jakékoli existence, se promítá do lidské situace. Do Beckettovské existenciálního sevření. Jakákoli snaha po stálosti je marná. Jakákoli snaha po zavedení řádu a zafixování skutečnosti je pouhou lichou touhou. Kamkoli se promítne naše já, vždy se rodí znovu a znovu, s každým okamžikem, ve věčnosti...

Gerald Resch studoval kompozici ve Vídni, Kölnu a Grazu (Michael Jarrell, York Höller a Beat Furrer), současně se věnoval studiu hudební vědy, filozofie a dějin umění.

Strávil několik studijních pobytů v Berlíně, Paříži a v Římě. Pracuje jako univerzitní docent na *Universität für Musik und Darstellende Kunst* ve Vídni a na soukromé univerzitě *Anton Bruckner Privatuniversität* v Linci.

„Můj **Zweites Streichquartett** skenuje 4 různé konstelace, které vyplývají ze specifického složení instrumentace: Krátké duety se pohybují v kruhové křivce podle posazu kvarteta (housle I. a II. / housle II a viola / viola a violoncello / violoncello a housle I).“ Podtitul *Kopie* se obrací k dílu *Zimní krajina s havrany* (podle Jean-Francoise Milleta) od Vincenta van Gogha: Gogh opakovaně kopíroval díla francouzských realistů, jejichž klasickou jednoduchostí byl nadšený. V *Zimní krajině s havrany* van Gogh zachycuje obrazovou atmosféru originálu, ale vytváří zcela nezávislý obraz pomocí odlišného barevného schématu, především pak prostřednictvím svého individuálního stylu malby.

„Ohýbání, zkreslení, slučování a rozbíjení různých oblíbených hudebních modelů od Purcella až po Nikodijeviče bylo výchozím bodem mé skladby. Čtvrté duo s názvem *Kreisläufer* je poctou vídeňské umělkyně Lore Heuermann, jejíž stejnojmenná grafika sloužila jako zdroj mé inspirace.“

Thomas Wally je rakouský skladatel, houslista a učitel historických kompozičních technik na Univerzitě hudby a uměleckých děl Vídně. Během své kompoziční kariéry získal četné ceny a stipendia, jako je například cena Toru Takemitsu, Tokio 2015.

Základní myšlenkou ve skladbě **la pureté de l'envie blanche** pro smyčcové kvarteto je rozsáhlé využití prázdných strun a jejich vyšších harmonických tónů. „...ve smyčcovém kvartetu s konvenčním laděním je zvláštní zvuk alikvótních tónů omezen jen na pět stupňů (C, D, E, G, A, tedy pentatonickou stupnicí). Možné využití přírodních harmonických tónů je tedy silně omezené. Pro tento kus jsem si vybral scordaturu, která mi umožnila používat všech dvanáct chromatických tónů jako otevřeného řetězce a následně i všech jejich vyšších harmonických tónů. Většina kompozice se skládá ze zvuku prázdných strun a jejich částkových tónů.“

Ondřej Štochl studoval na konzervatoři v Praze hru na violu a skladbu. Ve studiích pokračoval na hudební fakultě AMU – obor skladba ve třídě prof. Marka Kopelenta. Věnuje se především tvorbě komorních a orchestrálních skladeb, někdy s vokální či elektronickou složkou. Je spoluzakladatelem *Konvergence*, kde působí jako umělecký vedoucí, skladatel a violista.

„Skladba pro smyčcové kvarteto **Pramen z jeskyně bezmoci** (2016) volně navazuje na starší „proPASti“, inspirované mými zkušenostmi s lidmi s poruchou autistického spektra. I přes docela rozvinutý systém péče se jejich soukromí musí často vejít do jakési malé jeskyně mezi sociálními propastmi. Upřímný zájem o jejich vnitřní svět většinou nahrazuje snaha ovlivnit jejich nápadné chování. Jako společnost víc jednoduše neumíme. Jeskyně bezmoci, nuceně uzavřené duševní prostory, jsou potom domovem stále více lidí – i těch bez postižení.“

Přál bych každému, kdo se takto – nerad – uzavírá, aby dokázal věřit svému prameni. Jeho korytko se postupně prohlubuje s těmi, kteří k němu chodí. Chtějí jeho čistotu. Aby prohloubil jejich pohled na všední věci i zjemnil jejich vnímání. Možná dovede odplavit leckterou závislost... Vědomí jeho potřeby je totiž tím jediným, co může vést z jeskyně ven, jinak a jinudy, než by se dalo čekat.